

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

284 ק"מ 098 ת"ת תשס"ח ח"ג ו' א"ת 284

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מדוע מנע רבן גמליאל ממי שאין תוכו כברו להיכנס לבית המדרש?

חשכות אינו אמת אלא דמיון שוא. ומכיר לדעת כי הקב"ה נמצא ומסתתר בתוך הקושי.

ובזה נמדד הקשר האמיתי של האדם להקב"ה, אם האדם יש לו התקשרות אמיתית להקב"ה, אז הוא רואה את הקב"ה בכל מקום, גם בזמן שמצד עצמו הוא זמן חשכות, ואז החשכות אינה חשכות כלל, כי כשאדם מאיר את נפשו באור ה', אזי הוא רואה את הקב"ה בתוך החושך, כמאמר הכתוב "גם כי אשב בחושך ה' אור לי", גם במצב שמצד עצמו הוא חושך, כל זה הוא רק למי שלא זכה להכיר את הקב"ה, אבל מי שזכה להכיר את הקב"ה, יודע שאין כלל מציאות של חושך, כי אור הקב"ה ממלא את כל העולמות עד אין סוף ולית שום אתר, שום מקום ושום זמן שפנוי מאורו יתברך שהוא מקור כל התענוגים.

רבן גמליאל אשר היה בזמן חורבן הבית דרש שיבואו לבית המדרש רק מי שהוא "תוכו כברו", כי רצה בזה שיבואו להכרה ובנה, כי גם בזמן חורבן הבית, עם כל הקושי שבדבר, הקב"ה מסתתר ונמצא, ועדיין "בנים אתם לה' אלהיכם".

מסופר על רבי ברוך בער צוק"ל ראש ישיבת קמניץ, יום אחד הוזמן לביתו בעל מלאכה שהיה לבוש בסרביל עבודה, הרב פנה אליו בשפה הפולנית ובירך אותו בברכת בוקר טוב. אולם אותו בעל מלאכה כיון שהיה יהודי החזיר לרב בשפת האידיש. ואמר לרב, שאין צורך לדבר איתו בשפה הפולנית, כיון שהוא יהודי ומבין היטב אידיש.

כששמע רבי ברוך בער שהוא שחד ביהודי שהוא גוי הוא הזדעזע וביקש סליחה מהפועל. אבל הפועל הגיב שאין צורך בהתנצלות כיון שהוא כלל לא נפגע והוא מבין שמכיון שהוא לבוש בבגדי עבודה ונראה כגוי, ניתן לטעות בו שהוא כזה, ואין צורך בבקשת סליחה.

אמר לו רבי ברוך בער: אני רוצה לומר לך משל כדי להסביר לך את הדברים. משל לאשה שנפטרה מן העולם והותירה אחריה בת יחידה. מבגדי האם שהורשה לא כולם התאימו למידות הבת, ולכן היא חילקה אותם לנצרכים. לעומת זאת היא השאירה לעצמה את התכשיטים של האמא. ביניהם היתה שרשרת שדומה לשרשרת פנינים, שגם בה היא היתה משתמשת.

יום אחד באה השכנה וביקשה ממנה להשאיל לה את השרשרת הזאת, הבת שמחה והשאילה לה. אלא שלמחרת באה השכנה ובצער אמרה, כי אבדה לה השרשרת והיא מבקשת את סליחתה והיא אף מוכנה לפצות אותה ככל שתידרש. אולם הבת נשארה אידישה, ואמרה: אין צורך, אל תצטערי, השרשרת הזאת בין כה וכה אינה שווה דבר, ולכן לא קרה שום דבר בזה שהיא נאבדה.

סתם רבן גמליאל במשנה ובגמרא הוא רבן גמליאל השני דיבנה, הוא היה בנו של רבן שמעון, הנשיא האחרון שלפני החורבן, ובן בנו של רבן גמליאל הזקן. הוא ראה בעני עמו ובסבלו מאסונו האיום, ראה רציחת רבבות אלפי ישראל על ידי האויב הרומאי האכזרי, את המצור על העיר ירושלים, כיבושה וחורבנה ואת שריפת בית המקדש.

בזמן זה של אבל ושכול, הוא ידע לראות ולהכיר את בורא עולם המסתתר מאחורי החורבן, ולכן יחד עם רבן יוחנן בן זכאי הקימו את "יבנה וחכמיה" יבנה אותיות בן י"ה, שעל אף החורבן והריחוק כביכול, עדיין בנים אנו לה' אלהינו.

בזה נבוא ונבאר הגמרא בברכות (כח.) מביאה: "שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש".

וצריך ביאור מדוע מנע רבן גמליאל להכניס את כל הרוצה לבוא וללמוד ורק מי שתוכו כברו יכנס?

נראה לבאר בהקדם מה שכתב בספה"ק מגלה עמוקות (פרשת במדבר) וזה לשונו: כ"ו שהוא חשבון שם בן ד', שיהיה האדם כדמיון, שהוא תוכו כברו יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, שהוא כפול מבית ומחוץ שוה, לכן נקרא שם בן ארבע אותיות, רצונו לומר שמילואו עולה ב"ן, כנסתרו כך נגלו, זהו שכתב "הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו" לעשות, לרמוז על שם ב"ן שהוא שוה בנסתר ובנגלה. עכ"ל.

והיינו, כידוע בספרי הקבלה, יש ארבע אפשרויות של מילוי שם הוי"ה ברוך הוא, מילוי העולה בגימטריא ע"ב – יו"ד ה"י ו"ו ה"י, מילוי העולה בגימטריא ס"ג – יו"ד ה"י וא"ו ה"י. מילוי העולה בגימטריא מ"ה – יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ומילוי העולה בגימטריא ב"ן יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה.

וכאשר נתבונן במילוי של שם ב"ן נמצא כי אותיות המילוי לבד יו"ד ה' ו' ה' עולים בגימטריא כ"ו, כפי הגימטריא של שם הוי"ה עצמו. וזהו "תוכו כברו" שהאותיות של המילוי שאינן נראות בכתב, הן בבחינת "תוכו", הן באותו גימטריא של ארבע אותיות הוי"ה הנראות שהן בבחינת "ברו".

והנה כידוע שם ע"ב הוא גבוה מכל ארבעת שמות הוי"ה ושם ב"ן הוא הנמוך שבהם. ממילא שם ב"ן מסמל על הקושי בעבודת ה', וזו כוונת רבן גמליאל "כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש". היינו, גם כאשר הוא נמצא בזמן של קטנות המוחין, שיש לו קושי בלימוד התורה, קושי בעבודת ה', בכל זאת הוא מתעלה על עצמו ומתגבר על הקשיים ועושה את רצונו יתברך.

וזאת על ידי הכרה והבנה של שם ב"ן, ששם הוי"ה נסתר, היינו כיון שהוא בן של הקב"ה, הרי ודאי שלא שייך מצב של חושך וקושי, כי הוא בנו של בורא עולם, ומה שנראה מצב של

מעלת ימי בין המצרים:

כתב בספה"ק מאור ושמש (פרשת פנחס) וז"ל:
...וכשם שהקרבנות נקרכו ברעותא דנפשא ולבא כן
צריך התפלה להיות מתוך עומק הלב בהתלהבות
ובתשוקה, וביותר בומן הזה בין המצרים צריך האדם
להתגבר כארי לתורה ולתפלה, כי כשהאדם מתעורר
עצמו בעת הזאת בתורה ותפלה הוא פועל התקרבות
הגאולה יותר מכל השנה וכו', על ידי שהאדם מתגבר
בעת הזאת בעבודתו הוא מביא את הקב"ה כביכול
לידי חרטה. עכ"ל.

כתב בספר עבודת עבודה (ח"ב עמ' רל"א): ובפרט
בימים אלו ימי בין המצרים, צריכין להשתדל ביותר
לקדש מחשבה דיבור ומעשה, ולשמח השכינה
הקדושה ע"י מעשינו, ולהשתתף בצער השכינה
הקדושה, והרבה צדיקים נהגו לגלות מבימים בימי בין
המצרים למקומות המרחץ, וכוונה מיוחדת היתה להם
בזה שנסעו דייקא בימים אלו, כדי להשתתף בצער
השכינה הקדושה בגלותה. גם הרה"ק בעל צבי לצדיק
מבלאזוב זי"ע היה רגיל לנסוע בימים אלו למקום
מעיינות הרפואה, וזקיני הקדוש זי"ע שהיה תלמיד
חביב להרה"ק הנ"ל, היה רגיל לנסוע אליו לשם,
וקיבל ממנו בימים הללו דברים העומדים ברומו של
עולם, כי היה מטייל עמו שם ביחד בתוך יערות
ושדות, ולימדו וגילה לו דברים רמים וגבוהים, וזקיני
הקדוש היה רגיל לומר, כי בימים אלו ראו אצלו
דברים נשגבים מאוד.

וכל זה מפני שבימי בין המצרים אפשר להשיג מה
שא"א להשיג בכל ימות השנה, ובימים אלו יותר קל
להתקרב אליו יתברך, כמו שפירש המגיד הק'
ממעזריטש זי"ע, עה"פ "כל רודפיה השיגה בין
המצרים", שכל רודפיה היינו כל רודף יה, ישיגה
בימי בין המצרים בניקל יותר, כי בימים אלו יכול כל
אדם להשיג את הבורא ב"ה, אף מי שעומד במצב
שפל מאוד ומשוקע בהרבה מידות ומעשים רעים, יש
בכוחו בימי בין המצרים לשוב ולהתקרב אליו ית'
בניקל.

נהגו גדולי ישראל מקדמת דנא, לציין בימי בין
המצרים במכתביהם "בין המצרים יורח אור לישרים"
(כן נהגו הנו"ב השואל ומשיב הכת"ס הגר"י סלנט
הקה"י המנח"י ציץ אליעזר ועוד רבים).

ספר נחלת שדה תנאים ואמוראים

חידושים ורעיונות נפלאים בדרכם והנהגותיהם של
התנאים והאמוראים הקדושים בדרך הדרוש
והאגדה.

להשיג בטלפון: 0504145482

כעבור כמה ימים אביה שם לב שבתו אינה עונדת את
השרשרת, הוא פנה אליה ושאל אותה, מדוע אינך עונדת את
שרשרת הפנינים שקיבלת ירושה מאמא שלך? סיפרה לו הבת
כל מה שקרה עם השכנה. כששמע זאת האב, כמעט שנפל
והתעלף. ואמר לה: היתה זו מחרוזת של פנינים אמיתית
שעברה במשפחה מדור לדור, וערכה לא יסולא בפז.

כאן שאל הגאון את אותו פועל: התסכים עמי שאילו היתה
הבת יודעת את שוייה של אותה מחרוזת לא היתה סולחת כל
כך בקלות על אובדנה? והרי זה בדיוק מה שאירע אצלנו. אני
חשבת שאתה גוי, וביקשתי סליחה על הטעות, אתה כמובן
סלחת, אולם אילו ידעת שמעמדך כיהודי יקר פי כמה וכמה
מפנינים, כלום היית מוחל בקלות כל כך? לכן אני שוב מבקש
את סליחתך בלב שלם.

הרי לנו מהו ערכו של יהודי.

יסוד זה למדים גם אצל דוד המלך, בספר שמואל א' פרק י"ז,
בעניין מלחמתו של דוד עם גלית, נאמר: "וַיִּרְץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל
הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת חַרְבוֹ וַיִּשְׁלֶפֶה מִתַּעֲרָה וַיִּמְתְּתֵהוּ וַיִּכְרֵת בָּהּ
אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי מִת גְּבוּרָם וַיִּנְסוּ".

ונשאלת השאלה, לשם מה מספר לנו הנביא שדוד שלף את
החרב מתערה? הרי פרט זה הוא לכאורה שולי מאוד, ביחס
לכל האירוע רב-ההוד שהתרחש שם, כשדוד מנצח את גלית?
ודי היה לומר שכרת את ראשו בחרבו?

מבאר את הדברים הגאון רבי שמואל לניאדו זצוק"ל בספרו
כלי יקר (על הנביאים, לא להתבלבל עם "כלי יקר" על התורה
המצוי במקראות גדולות, כונה "בעל הכלים" משום שכל
ספריו נקראו בשמות כגון: "כלי חמדה", "כלי פז", "כלי גולה"
וכד'. יצא מארץ-ישראל בעצת ר' יוסף קארו כדי להנהיג את
קהילת ארם-צובא. בספר הזיכרון כנסת עזרא (עמוד ק) מביא
מעשה: הגאון רבי שמואל לניאדו זצ"ל, ממגורשי ספרד, הפליג
פעם באוניה, ופתאום מת אחד הגויים אשר שהה עמם
באוניה. רב החובל החליט למכור את כל רכושו במכירה
פומבית, ולבסוף נשאר פח אחד של דגים שאף אחד לא רצה
לקנותו. מאחר והרב היה רגיל באכילת דגים לכבוד שבת, לא
רצה לוותר על מנהגו גם בהיותו באוניה, וקנה את הפח בכמה
פרוטות. ויהי אך כשפתח הרב את הפח, נמצאו בשורה
העליונה דגים, אך מתחתיהם נמצאו מטבעות זהב ואבנים
טובות לרוב, והתעשר הרב עושר גדול, דווקא בשעת דחקו
בעת היותו גולה מספרד. לימים כשביקשו אנשי "ארם צובה"
רב עליהם, שלחו למן השולחן ערוך רבנו יוסף קארו זיע"א
שיואיל בטובו לבוא לכהן אצלם כרב, אך הדבר לא התאפשר
למון, והוא שלח להם בזו הלשון: "אשלח לכם את הרב
שמואל לניאדו, שהוא: איש אשר כמוני".

דוד המלך התקשה מאוד להוציא את חרבו של גלית מתערה,
וכשראה שהדבר אינו עולה בידו, פנה ל'איש נושא הצנה'
שהלך לפני גלית, וביקש שיוציא לו את החרב. השיב לו האיש,
שהוא מוכן לעשות זאת, אולם בתנאי שתתן לי, לאחר
שאתגייר, בת ישראל לאישה. ודוד הסכים. ואכן, האישה ההוא
התגייר, ושמו 'אוריה החתי'. הדבר עורר קטרוג על דוד המלך,
ובשמים אמרו, וכי סחורה אתה עושה בבת ישראל? חייך, שלך
אתה נתון לו! ואז נגזר בשמים שבת שבע תהיה אשתו של
אוריה.

ולכאורה יש לשאול, הרי היה מדובר בשעת פיקוח נפש
אמיתי, ושעת מלחמה, ועל ידי כריתת ראשו של גלית, נכנעו
כל הפלשתים, ואם כן – מה הפשע הגדול בכך שדוד המלך
החליט, עקב הסכנה הגדולה, להסכים שבת ישראל תינשא
לגר, ובמיוחד כשהיה מדובר בגר צדק, שבא להתגייר מרצונו,
ואין בכך כל איסור. אם כן, מדוע יצא הקצף על דוד?

התשובה היא, שאילו היה הגוי דורש שדוד המלך ייתן לו בת
שואל לאשה, בודאי שדוד המלך לא היה מסכים, שלא יעלה
על הדעת שגר התחתן עם בת מלך.

הקטרוג על דוד היה שלא רק בת שואל נחשבת כבת מלך,
אלא כך היה לו לחוש על כל בת ישראל באשר-היא! כי בת
ישראל, בת מלכים היא, ולא ניתן כך בקלות לתת אותה, ועל
כך היתה התביעה על דוד המלך.

הרי לנו מהו ערכה של יהודיה.